

Nr 227.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående vissa pensioner från statens domäners fond; given Stockholms slott den 14 mars 1930.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt under punkterna 1:o — 4:o.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

J. B. Johansson.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 14 mars 1930.

Närvarande:

Statsministern LINDMAN, ministern för utrikes ärendena TRYGGER, statsråden LÜBECK, BESKOW, LUNDEVIK, BORELL, VON STEYERN, MALMBERG, LINDSKOG, BISSMARK, JOHANSSON, DAHL.

Departementschefen, statsrådet Johansson anför:

1:o.

Med utlåtande den 13 februari 1929 har domänstyrelsen överlämnat en till Kungl. Maj:t ställd skrivelse, däri t. f. kontorsbiträdet å Skellefteå distrikts överjägmästarexpedition änkan Maria Häggbom, född Hedberg, gjort framställning om erhållande av pension. Vid domänstyrelsens skrivelse har tillika fogats yttrande i ärendet från överjägmästaren i Skellefteå distrikt.

Pension åt t. f. kontorsbiträdet å Skellefteå distrikts överjägmästarexpedition Maria Häggbom.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, bland annat, att änkan Häggbom, som är född den 27 mars 1870, tjänstgjort å överjägmästarexpeditionen sedan år 1904, varvid hon under åren 1904—1907 arbetet mot timpenning men sedan erhållit årsanställning. Enligt utfärdat tjänstgöringsbetyg har hon fullgjort sina åligganden synnerligen samvetsgrant och till sina överordnades fulla belåtenhet.

Till stöd för framställningen anför *sökanden* att, när hon år 1925 eventuellt haft möjlighet att komma på ordinarie stat, hon redan uppnått 55 års ålder och befann sig dessutom i sådana ekonomiska omständigheter, att hon icke ansåg sig kunna betala den höga pensionsavgift, som hade följt med tjänsten.

Överjägmästaren förklarar sig, då tjänstetiden omfattade väl vitsordad tjänstgöring under 26 år, tillstyrka, att pension måtte utgå vid uppnådd 60 års ålder, oaktat sökanden icke ingått på ordinarie stat.

För egen del anför *domänstyrelsen*.

Sökanden, som styrelsen veterligt icke uppbure något på sitt änkestånd grundat understöd av allmänna medel, hade alltifrån år 1904 tjänstgjort såsom biträde å överjägmästarexpeditionen, under de fyra första åren mot timpenning och därefter såsom årsanställd. Den 29 januari 1921 hade sökanden förordnats att från och med den 1 därpå följande februari uppehålla den nyinrättade befattningen som skrivbiträde å överjägmästarexpeditionen i Skellefteå distrikt och, när denna befattning från och med den 1 januari 1922 omändrades till kontorsbiträdestjänst, hade sökanden erhållit förordnande att uppehålla densamma, ett förordnande som sedan årligen förnyats.

Att sökanden icke kommit att uppföras på ordinarie stat berodde i första rummet därpå, att hennes ålder lagt hinder i vägen därför. I sin ansökan framhölle hon såsom en medverkande orsak, att hennes ekonomi icke varit sådan, att den tillåtit henne erlægga de pensionsavgifter, som åvilade en ordinarie statstjänare.

Sökandens avlöning hade ursprungligen utgått, såsom ovan nämnts, i form av timpenning. Från och med år 1908 hade avlöningen utgått i form av årsarvode. Först från och med år 1921, då hon efter tillkomsten av det ännu gällande provisoriska avlöningsreglementet för verket erhållit förordnande av styrelsen att uppehålla den vid överjägmästarexpeditionen inrättade skrivbiträdes- (från och med år 1922 kontorsbiträdes-) befattningen i Skellefteå distrikt, hade avlöningen erhållit en fastare form och utgått med följande belopp:

under år 1921 med	kronor 1,764
» » 1922 »	» 2,100
» » 1923 »	» 2,100
» » $\frac{1}{1}$ 1924— $\frac{30}{6}$ 1925 med	» 2,370
fr. o. m. $\frac{1}{7}$ 1925	» 2,580

och sedermera med enahanda belopp som under år 1925. Härtill komme dyrtidstillägg jämlikt gällande grunder.

Av sina närmaste förmän — såväl den ordinarie som den sedan ett år fungerande överjägmästaren — hade sökanden erhållit goda vitsord rörande tjänstgöringen.

Det syntes styrelsen vara en akt av rättvisa och billighet, att staten, åt vilken sökanden ägnat sina krafter under en avsevärd följd av år — vid utgången av år 1929 komme antalet tjänsteår att uppgå till 26 — bereda henne en något så när tryggad ålderdom, då hon uppnådde den levnadsålder, vid vilken en kvinnlig ordinarie befattningshavare i statens tjänst vore skyldig avgå. Domänstyrelsen finge därför tillstyrka, att sökanden, då hennes förordnande såsom kontorsbiträde å överjägmästarexpeditionen i Skellefteå distrikt icke längre komme att förnyas, tillerkändes ett årligt understöd att utgå från statens domäners fond.

Vad storleken av detta understöd beträffade finge styrelsen anföra följande.

Därest sökanden innehaft ordinarie anställning vid domänverket, hade hon efter uppnådda 60 levnadsår varit berättigad till full pension, då tjänstårens antal uppgått till 30; i annat fall hade hon kunnat erhålla pension allenast till avkortat belopp i förhållande till det mindre antalet tjänstår. Enär tjänstårens antal i nu förevarande fall vid utgången av år 1929 komme att uppgå till 26, borde pensionen beräknas till högst $\frac{26}{30}$ av hel pension.

Enligt kungörelsen den 12 juni 1925 (nr 251) utgjorde för kvinnligt ordinarie kontorsbiträde vid domänverket hel pension 1,476 kronor. Avkortad pension till $\frac{26}{30}$ härav uppginge — efter avrundning till ett med tolv jämnt delbart belopp — till 1,284 kronor för år.

Som sökanden emellertid, såsom sagts, endast vore icke-ordinarie tjänsteman, syntes pensionen böra utgå med något lägre belopp än för ordinarie befattningshavare, förslagsvis — i enlighet med av Kungl. Maj:t och 1928 års riksdag godkända grunder i ett likartat fall beträffande t. f. kontorsbiträdet å Västra distriktets överjägmästarexpedition A. H. M. Wallquist — 1,236 kronor. Å detta belopp syntes dyrtidstillägg böra utgå enligt gällande grunder.

Under åberopande av det anförda hemställer domänstyrelsen, att Kungl. Maj:t täcktes vidtaga åtgärder för beredande åt sökanden av ett årligt understöd av 1,236 kronor att utgå till henne från statens domäners fond från och med dagen näst efter den, då hon efter uppnådda 60 levnadsår frånträder förordnandet som kontorsbiträde å Skellefteå distrikts överjägmästarexpedition.

Statskontoret anför i remissutlåtande den 19 februari 1929.

I ärendet hade ej upplysts, att sökanden på grund av sjukdom skulle vara nödsakad lämna sin anställning. Då vidare sökanden skulle erhålla avsked tidigast den 27 mars 1930, syntes frågan om beredande av pension åt henne icke redan för det dåvarande behöva upptagas till prövning. Statskontoret ville i detta sammanhang erinra, att 1929 års riksdag, med gillande av vad bankoutskottet i utlåtande den 8 februari 1929 (nr 11) anført, i skrivelse till Kungl. Maj:t anhållit, bland annat, att *spörsmålet om pensionering av e. o. personal* snarast möjligt måtte vinna sin lösning. Därest så skulle ske under år 1930, torde det bliva obehövt att underställa förevarande ansökning riksdagens prövning.

Sedan Kungl. Maj:t anbefallt statskontoret att avgiva förnyat utlåtande i ärendet med beaktande särskilt av att sökanden kunde komma att under innevarande år avgå från sin tjänst, anför *statskontoret* i ytt-rande den 11 mars 1930.

Då sökanden den 27 mars 1930 skulle lämna sin anställning samt spörsmålet om pensionering av extra ordinarie personal ej blivit löst, torde något årligt understöd av statsmedel böra utverkas åt henne.

Mot det av domänstyrelsen föreslagna beloppet hade statskontoret ej anledning till annan erinran än att, i anslutning till vad som skett i vissa föregående fall (prop. nr 10/1918 och 211/1929), pensionen syntes böra underkastas skälig reduktion i anledning därav, att sökanden icke haft att erlägga avgifter för sin pensionering. Beloppet syntes i enlighet härmed böra fastställas till 1,152 kronor årligen.

Departements-
chefen.

Även jag finner det vara med billighet överensstämmande, att sökanden efter avgång ur domänverkets tjänst tillerkännes pension under sin återstående livstid. Vad angår storleken av denna förmån anser jag beloppet böra bestämmas, på sätt statskontoret föreslagit, eller till 1,152 kronor för år.

Jag hemställer förty, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att t. f. kontorsbiträdet å Skellefteå distrikts överjägmästarexpedition, änkan Maria Häggbom, född Hedberg, må från och med dagen näst efter den, då hon avgår ur domänverkets tjänst, under sin återstående livstid från statens domäners fond uppbära en årlig pension av 1,152 kronor.

2:o.

Fyllnads-
pension åt
förre krono-
jägaren
P. E. Bark.

I skrivelse den 3 april 1929 har domänstyrelsen, med förmålan att styrelsen genom beslut den 15 mars 1929 beviljat kronojägaren i Granhults bevakningstrakt av Klotens revir Per Edvard Bark avsked från och med utgången av april månad 1929 med rätt för honom att från och med den 1 maj 1929 under sin återstående livstid uppbära en årlig pension av 1,692 kronor att utgå från statens domäners fond, hemställt, att Kungl. Maj:t täcktes vidtaga åtgärd för att Bark måtte komma i åtnjutande av en årlig fyllnadspension av 348 kronor, varigenom båda pensionsbeloppen tillsammans skulle komma att uppgå till 2,040 kronor eller det belopp, som ordinarie kronojägare vid avgång från tjänsten efter en tjänstetid av minst 35 år vore berättigad uppbära.

Till stöd för framställningen anför *domänstyrelsen*.

Bark, som vore född den 11 februari 1864 och sålunda den 11 februari 1929 uppnått en levnadsålder av 65 år, hade antagits till extra kronojägare den 20 mars 1900 och till ordinarie kronojägare den 22 november 1911. Den 20 mars 1929 innehade han alltså 29 för pension beräkneliga tjänsteår. Såsom förut nämnts hade styrelsen den 15 mars 1929 beviljat Bark avsked, som med hänsyn till vinterns avverkningar m. m. bestämts att träda i kraft från och med den 1 maj 1929, mot åtnjutande av en årlig pension av 1,692 kronor.

Emellertid hade Bark, innan han år 1900 i samband med kronans förvärvande av Klotens aktiebolags fastigheter anställts hos domänverket, på sätt framginge av ett vid skrivelsen fogat intyg, under cirka 10 år varit bunden vid Klotens aktiebolag såsom skogvaktare vid ifrågavarande fastigheter.

I överensstämmelse med Kungl. Maj:ts och riksdagens beslut angående fyllnadspension åt kronojägaren i Malingsbo revir E. G. Andersson (prop. nr 12/1918) och kronojägaren i Klotens revir M. L. Brusell (prop. nr 218/1921) syntes Bark vid angivet förhållande böra vid avskedstagandet erhålla samma pension, som den, vartill han varit berättigad, därest förenämnda fastigheter under hela hans anställningstid vid desamma varit i kronans ägo.

Vid skrivelsen har fogats ett av två personer från orten utfärdat intyg, av innehåll att Bark vid tiden för sin faders död, den 28 maj 1890, övertagit skogvaktarbefattningen vid Granhult under Klotens aktiebolag och innehaft denna befattning, tills fastigheterna år 1900 övergått i kronans ägo.

Statskontoret anför i remissutlåtande den 26 april 1929.

Enligt vad handlingarna utvisade hade kronojägaren Bark, innan han den 20 mars 1900 i sammanhang med statens förvärvande av Klotens aktiebolags fastigheter anställdes såsom extra kronojägare å Klotens kronopark, under en tid av närmare tio år innehaft anställning hos nämnda bolag såsom skogvaktare. Då emellertid denna tid författningsenligt icke kunnat räknas honom till godo såsom tjänstår för pension enligt den civila pensionslagen, hade följden blivit, att han erhållit avkortad pension i förhållande till antalet tjänstår i statens tjänst d. v. s. 29/35 av pensionsunderlaget 2,040 kronor eller alltså, efter föreskriven avrundning, 1,692 kronor.

Här föreläge således enahanda omständigheter, som föranledde 1921 års riksdag att i enlighet med Kungl. Maj:ts i propositionen nr 12 framlagda förslag bevilja kronojägaren E. G. Andersson en fyllnadspension. På grund härav hemställde statskontoret, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att Bark måtte från och med den 1 maj 1929 under sin återstående livstid från statens domäners fond uppbära, utöver honom författningsenligt tillkommande pension, en årlig fyllnadspension till sådant belopp, att båda pensionsbeloppen tillsammans uppginge till 2,040 kronor.

Av skäl, som av myndigheterna anförts, tillstyrker även jag framställningen och hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, *Departements-
chefen.*

att förre kronojägaren i Granhults bevakningstrakt av Klotens revir Per Edvard Bark må från och med den 1 maj 1929 under sin återstående livstid från statens domäners fond uppbära, utöver honom författningsenligt tillkommande pension, en årlig fyllnadspension till sådant belopp, att båda pensionsbeloppen tillsammans uppgå till 2,040 kronor för år.

3:o.

*Pension åt
förra faktorn
N. G. Rydén.*

Med utlåtande den 8 februari 1930 har domänstyrelsen överlämnat en till styrelsen ställd skrivelse, däri jägmästaren i Villingsbergs revir hemställt om vidtagande av åtgärder för beredande av pension åt förra faktorn vid Mobrätens sågverk Nils Gustaf Rydén. Vid domänstyrelsens skrivelse har fogats yttrande i ärendet av överjägmästaren i Bergslagsdistriktet.

Till följd av remiss har statskontoret den 19 februari 1930 avgivit utlåtande i ärendet.

Av handlingarna i ärendet inhämtas bland annat följande:

Rydén, som är född den 12 juni 1862, anställdes våren 1907 i Villingsbergs aktiebolags tjänst såsom faktor vid Mobrätens sågverk. Han kvarstannade i nämnda befattning även sedan bolagets skogar år 1917 övergått i Vargöns aktiebolags ägo. När kronan från och med den 1 januari 1924 från Vargöns aktiebolag förvärvade nämnda Villingsbergs aktiebolag tidigare tillhöriga skogar, ingick jämväl sågverket i köpet. Rydén kom då utan särskild mellan bolaget och kronan träffad överenskommelse att bibehålla sin tjänst vid sågverket. Något skriftligt anställningsavtal upprättades visserligen icke, men Rydén uppbar från och med ingången av år 1924 avlöning av statsmedel. Den 31 december 1928 nedlades sågverket, och samma dag upphörde Rydéns tjänstgöring hos domänverket.

Jägmästaren anför i ärendet.

Rydén hade avlönats av staten under tiden 1 januari 1924—31 december 1928 eller sammanlagt 5 år. Hans avlöning hade varit densamma som under bolagstiden eller 1,920 kronor per år jämte 50 procent å sågackordet, vilket enligt ackordsprisläget efter kristiden torde hava uppgått till cirka 500 kronor per år, alltså tillsammans cirka 2,400 kronor för år. Dessutom hade han åt-njutit fri bostad och vedbrand samt disponerat cirka 3 hektar öppen jord.

Hans tjänstgöring under Villingsbergs aktiebolag, som begynte 1907, vore väl vitsordad. Även kunde hans arbete under de 5 år, han varit anställd i statstjänst, lämnas de bästa vitsord.

Med stöd av vad sålunda anförts hemställde jägmästaren, att domänstyrelsen ville vidtaga åtgärder för beredande av pension åt bemälda Rydén från och med 1929, och ville jägmästaren som skäligt årligt belopp föreslå 960 kronor. Dessutom föresloges, att Rydén måtte tillsvidare få bebo faktorsbostaden vid Mobråten, omfattande 4 rum och kök, med tillhörande trädgård mot ett årligt avdrag å pensionen av högst 180 kronor.

Enligt ett vid jägmästarens skrivelse fogat intyg rörande Rydéns tjänstgöring hos Villingsbergs aktiebolag har Rydén på ett utomordentligt förtjänstfullt sätt handhaft arbetet i sågverket samt alltid visat sig pålitlig, arbetsam och ordentlig.

Av ett likaledes bifogat läkarintyg angående Rydén framgår, att han å båda underbenen lider av åderbräck, vilka under långa tider orsaka sårnar, som äro synnerligen svåriläkta och tidvis göra honom oförmögen till arbete.

Överjägmästaren framhåller att, då kronan vid köpet av Villingsbergs aktiebolags skogar icke förbundit sig att behålla Rydén i sin tjänst och avvägandet av eventuell pension till Rydén därför borde huvudsakligen med hänsyn till den tid av 5 år, Rydén varit i kronans tjänst, de pensionsförmåner jägmästaren föreslagit syntes för stora. Det torde vara tillräckligt, om Rydén tillsvidare tillerkändes dels ett årligt understöd av 600 kronor och dels rätt att avgiftsfritt disponera förutvarande faktorsbostaden med trädgård vid Mobråten utan rätt att å annan överlåta denna bostad.

För egen del anför *domänstyrelsen*.

Det vore allenast under fem år, som Rydén ägnat sitt arbete åt statens tjänst. Även om han under dessa år innehaft ordinarie anställning vid domänverket, hade han mot gällande pensionslag icke varit berättigad till någon som helst pension; ännu mindre föreläge sådan rätt för honom, då hänsyn toges till de synnerligen lösliga former, under vilka Rydén vunnit anställning vid domänverket, där han icke ens varit att betrakta såsom extra tjänsteman.

Genom beslut i ett flertal likartade fall hade Kungl. Maj:tt emellertid medgivit, att kronojägare, som tidigare varit anställd såsom skogvaktare i enskild tjänst men vid den enskilda skogens försäljning till kronan vunnit anställning som kronojägare vid skogsstaten, kunde efter avskedstagandet erhålla enahanda pensionsförmåner som dem, till vilka han skulle varit berättigad, därest skogen ifråga under hela hans tjänstetid där varit i statsverkets ägo. Styrelsen finge i detta avseende hänvisa allenast till Kungl. Maj:ts proposition nr 94 till 1925 års riksdag och samma års riksdagsskrivelse nr 161 angående avlöningsförmåner och pension åt vissa kronojägare i Villingsbergs revir, vilka i likhet med Rydén från och med 1924 års ingång övergingo från tjänst hos Vargöns aktiebolag till domänverket. Den olikheten föreläge visserligen, att samtliga de i nämnda proposition avsedda befattningshavare voro kronojägare, medan Rydén åter saknade skoglig utbildning; men det syntes styrelsen, som om det väsentliga vore den tidigare anställningen å enskild skog och överflyttandet i samband med skogen till staten, oberoende av vilket slag av anställning, som i de olika fallen förelegat.

Därest — såsom styrelsen ansåge rätt och billigt — enahanda principer tillämpades på Rydén som på nu nämnda kronojägare, skulle Rydén, om han varit uppförd på ordinarie stat, vid sin avgång den 31 december 1928 innehaft 21 för pension beräkneliga tjänstår och alltså varit berättigad till avkortad pension, uppgående till 21/35 av hel pension.

Den befattning Rydén innehaft såväl hos aktiebolagen som i statstjänst benämndes faktor och vore liktydig med en sågverksförmans.

Hans avlöning såväl före som efter anställningen i domänverkets tjänst hade utgjort 1,920 kronor för år (det vill säga 160 kronor i månaden) jämte 50 procent å sågackordet, vilket enligt ackordsprisläget efter kristiden torde — på sätt vederbörande jägmästare uppgivit — kunna beräknas till omkring 500 kronor för år, alltså sammanlagt omkring 2,400 kronor för år. Dessutom hade han åtnjutit fri bostad om 4 rum och kök och vedbrand samt disponerat omkring 3 hektar öppen jord. Bostadsförmånen beräknades av jägmästaren till 180 kronor för år.

Ehuru Rydén icke ägde någon författningsenlig rätt till pension, syntes det dock domänstyrelsen vara överensstämmande med billighet, att åt ho-

nom, som — med inberäkning av bolagstiden — under 21 år helt ägnat sitt arbete åt sågverkets skötsel, bereddes en årlig pension av statsmedel, då han närmast på grund av sågverkets nedläggande men även i anseende till ålder och hälsotillstånd icke längre kunde gagna det allmänna, åtminstone icke i den utsträckning, som statsintresset kunde kräva.

Vad pensionsbeloppet beträffade syntes det styrelsen, att detsamma, i likhet med vad 1929 års riksdag på Kungl. Maj:ts framställning (prop. nr 216; R. skr. nr 200) medgivit beträffande byggnadsförmannen Johan Abrahamsson, lämpligen borde kunna beräknas i enlighet med de i kungörelsen den 8 november 1918 (nr 859) angivna grunderna för pensionering av förmän och arbetare vid statens järnvägsbyggnader samt statens vattenfallsverks byggnadsavdelning. Jämlikt dessa grunder ägde arbetare, som innehade 60 levnadsår och minst 25 tjänstår, rätt till pension av 450 kronor för år. De i nämnda kungörelse fastställda pensionsbeloppen hade sedermera genom kungörelserna den 15 juni 1922 (nr 360) och den 18 juni 1925 (nr 280) reglerats på sådant sätt, att ett pensionsbelopp enligt 1918 års grunder å 450 kronor numera utginge med 852 kronor.

Nu hade Rydén vid sin avgång den 31 december 1928 icke kunnat räkna mer än 21 tjänstår, på grund varav pensionen syntes böra utgå med ett i förhållande till det mindre antalet tjänstår avkortat belopp. Enligt denna beräkningsgrund och med iakttagande av att pensionen avjämnades till ett med tolv jämnt delbart belopp skulle pensionsbeloppet komma att uppgå till $(852 \times 21/25 =)$ 720 kronor för år. Styrelsen förutsatte emellertid, att dyrtidstillägg komme att utgå på pensionsbeloppet. Så länge Rydén kunde beredas tillfälle att kvarbo i den gamla faktorsbostaden, funne styrelsen rättvist, att pensionsbeloppet minskades med det beräknade hyresvärdet 180 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer domänstyrelsen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att Rydén finge räknat från den 1 januari 1929 under sin återstående livstid åtnjuta en årlig pension av 720 kronor jämte därå belöpande dyrtidstillägg att utgå ur statens domäners fond, dock att detta belopp skulle minskas med 180 kronor för år, så länge Rydén kvarbodde i den gamla faktorsbostaden vid sågverket.

Statskontoret yttrar i sitt utlåtande:

Vid ett flertal tillfällen, då statens affärsdrivande verk inköpt markområden eller fastigheter och i samband därmed personal övergått från enskild till statlig tjänst, hade riksdagen medgivit, att vid bestämmande av pension för sådan personal anställningen i tjänst hos den enskilde, vars egendom sålunda övergått i statens ägo, finge räknas såsom fullgjord i statstjänst. Även i nu förevarande fall syntes ett liknande tillgodoräkande böra äga rum och, då Rydén i enlighet därmed kunde räkna 21 tjänstår, ansåge statskontoret i likhet med domänstyrelsen, att billigheten krävde, att någon pension av statsmedel utverkades åt honom. Mot det ifrågasatta pensionsbeloppet, 720 kronor, som icke kunde anses för högt, hade statskontoret intet att erinra.

Beträffande domänstyrelsens förslag om föreskrift, att därå skulle utgå dyrtidstillägg samt att avdrag skulle göras för bostadsförmån, ville statskontoret framhålla, att å pensionen komme utan särskild föreskrift att utgå författningsenligt dyrtidstillägg samt att storleken av den hyra, Rydén skäligen borde erlagga för bostad, torde böra göras beroende av särskild överenskommelse mellan domänverket och honom.

Såsom myndigheterna framhållit, har riksdagen vid tidigare tillfällen medgivit, att personal, som förut varit anställd vid egendom i enskild tjänst men sedermera vid statens förvärv av egendomen vunnit anställning vid skogsstaten, fått för pensions bestämmande räkna sig till godo den tid, vederbörande varit anställd i tjänst hos den enskilde. En liknande förmån synes mig böra tillerkännas Rydén. I fråga om pensions storlek giver det av domänstyrelsen och statskontoret tillstyrkta beloppet av 720 kronor för år icke anledning till erinran. Såsom statskontoret framhållit kommer härå, utan att särskild föreskrift därom meddelas, att utgå vederbörligt dyrtidstillägg. Frågan om det avdrag från blivande pension, som bör ske, så länge Rydén kvarbor i den gamla faktorsbostaden, torde böra regleras genom överenskommelse mellan domänverket och Rydén.

*Departements-
chefen.*

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förre faktorn vid Mobrätens sågverk Nils Gustaf Rydén må från och med den 1 januari 1929 under sin återstående livstid från statens domäners fond uppbära en årlig pension av 720 kronor.

4:o.

Med utlåtande den 24 februari 1930 har domänstyrelsen överlämnat en till styrelsen ställd skrivelse, däri extra ordinarie kronojägaren Oscar Leo Jönssons änka Inez Helvina Jönsson, född Häggblom, gjort framställning om beredande av pension åt henne samt åt makarnas minderåriga barn, Ragnar, född den 10 februari 1915, och Ragnhild, född den 1 juli 1918. Vid domänstyrelsens skrivelse hava fogats utlåtanden i ärendet av jägmästaren i Värends revir och av överjägmästaren i Smålands distrikt.

*Pension åt
c. o. krono-
jägaren O. L.
Jönssons änka
och minder-
åriga barn.*

Till följd av remiss har statskontoret den 5 mars 1930 avgivit yttrande i ärendet.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att mannen Jönsson, som var född den 28 juni 1881, blivit antagen den 23 juli 1918 till extra kronojägare och den 10 april 1922 till extra ordinarie kronojägare i Åsheda bevaknings-trakt av Värends revir. I sistnämnda egenskap tjänstgjorde han från och med den 1 maj 1922 till sitt fränfalle den 8 november 1929. Såsom dödsbodelägare efterlämnade Jönsson sin änka Inez Helvina Jönsson, född den 16 juli 1889, samt makarnas ovannämnda minderåriga barn. Behållningen i boet uppgår till 10,610 kronor 96 öre, däribland en fastighet, värderad till 6,000 kronor. Änkan lider enligt läkares intyg av kronisk sjukdom, till följd varav hon, åtminstone tidtals, är oförmögen att genom arbete försörja sig.

Till stöd för framställningen anför *sökanden*.

Då mannen Jönsson, trots han sedan flera år uppehållit med ordinarie kronojägarbefattning likvärdig tjänst, icke formellt varit befordrad till

ordinarie tjänsteman, stode hans efterlevande änka och två minderåriga barn utan fastställd rätt till sådan familjepension, som tillkomme efterlevande efter ordinarie kronojägare. Boets tillgångar torde vid hastig realisation knappast komma att förslå till mera än skuldernas likviderande. Den sorgliga belägenhet, vari änkan och barnen genom hans frånfalle sålunda blivit försatta, förvärrades än ytterligare därigenom att änkan själv på grund av sjukdom tidtals vore oförmögen utföra arbete. Då makarnas äldsta barn, en gosse, 14 år gammal, jämväl vore sjuklig, komme änkan och barnen helt snart att vara hänvisade till den allmänna hjälpverksamheten för sitt dagliga bröd.

Att mannen Jönsson, som vid sin död var 48 år gammal och i närmare 12 år varit anställd i domänverkets tjänst, icke befordrats till ordinarie kronojägare torde helt visst bero på under de senare åren aktuella omorganisationsplaner ifråga om tjänstgöringsområdena. Som redan anförts, hade han nämligen uppehållit kronojägartjänst i särskild bevakningstrakt och med skyldigheter som ordinarie kronojägare. Änkan vore förvissad, att hans tjänstgöring varit väl vitsordad och oförvitlig.

Det vore änkan Jönsson bekant, att riksdagen i förut inträffade liknande fall medgivit pension åt de efterlevande familjemedlemmarna. Hon hade särskilt blivit uppmärksamgjord på ett beslut vid 1920 års riksdag, då änkan och barnen efter avlidne extra jägmästaren B. Rossander medgavos pension, ehuru Rossander vid sin död endast varit 32 år gammal med 6 års anställning i domänverket.

Jägmästaren i Värends revir yttrar.

I lönehänseende tillhörde Jönsson vid sin död löneklass V, grupp A; av denna lön utgick 70 procent från kyrkofonden och 30 procent från domänfonden.

Under sin tjänstgöring hade Jönsson visat stort nit och intresse för sin tjänst och under de 8 år han verkat inom bevakningstrakten utfört ett mycket gediget och målmedvetet arbete.

Efter vad jägmästaren under hand erfarit vore Jönssons efterlämnade numera hänvisade att försörja sig på eget arbete, då några tillgångar över skulderna icke torde finnas.

På grund av dessa ömmande förhållanden samt med hänsyn till de numera så ordnade förhållandena med extra bevakningstrakter, att ett stort antal e. o. kronojägare aldrig syntes kunna vinna befordran till ordinarie tjänst och sålunda icke vare sig själva eller deras efterlevande komma i åtnjutande av pension, funne jägmästaren det fullt berättigat, att e. o. kronojägarers efterlevande genom domänstyrelsens åtgörande bereddes pension, varför han tillstyrkte framställningen.

Överjägmästaren i Smålands distrikt har under hänvisning till vad änkan Jönsson och jägmästaren i ärendet anført samt under vitsordande av att Jönsson varit en synnerligen dugande och nitisk tjänsteman ävensom på grund av de föreliggande ömmande omständigheterna på det livligaste tillstyrkt framställningen.

Domänstyrelsen framhåller i sitt utlåtande, att den bevakningstrakt, som varit anförtrödd åt Jönsson, icke varit uppförd på ordinarie stat, men att arten av Jönssons tjänstgöring, alltsedan han antogs till e. o. kronojägare

i nämnda bevakningstrakt, varit likställd med en ordinarie kronojägars verksamhet. Styrelsen anför vidare.

Enär Jönsson såsom innehavare av en å extra stat uppförd befattning icke varit i tillfälle att genom inträde i civilstatens änke- och pupillkassa bereda sina efterlevande något bidrag till underhållet, syntes goda skäl föreligga att i detta fall bereda understöd av statsmedel åt änkan, så länge hon förbleve i sitt nuvarande änkestånd, och vart och ett av barnen intill uppnådd ålder av 18 år.

Med hänsyn emellertid dels därtill att Jönsson endast under en jämförelsevis kort tid — elva år — varit anställd i statens tjänst, dels därtill att hans änka vore relativt ung, dels slutligen därtill att Jönssons dödsbo utvisade en jämförelsevis stor behållning, vore styrelsen visserligen betänksam, huruvida pension av statsmedel borde kunna tillstyrkas beträffande änkan. Enär dock av utredningen i ärendet syntes ådagalagt, att hon på grund av sitt hälsotillstånd knappast kunde anses vara arbetsför, funne styrelsen betänkligheterna i detta avseende böra falla. Styrelsen finge därför tillstyrka, att framställning om pension såväl till änkan som till de båda barnen avlättes till riksdagen.

Därest Jönsson varit innehavare av ordinarie kronojägarbefattning, skulle änkan, efter vad styrelsen inhämtat från civilstatens änke- och pupillkassa, varit berättigad till en pension av 570 kronor jämte 10 procents tillfällig pensionsförhöjning därå, sålunda tillhoppa 627 kronor, varjämte det äldsta barnet ägt uppbära ett belopp, motsvarande 40 procent av moderns pension eller 250 kronor 80 öre, och det yngsta ett belopp motsvarande 10 procent av sagda pension eller 62 kronor 70 öre. Tillsammans skulle barnen sålunda vara berättigade till en pension av 313 kronor; moderns och barnens sammanlagda pensionsförmåner skulle alltså hava uppgått till 940 kronor.

Styrelsen ansåge sig icke kunna ifrågasätta, att pensioner utverkades till detta belopp. Däremot syntes det styrelsen, som ett pensionsbelopp av 450 kronor till änkan och 150 kronor till vardera barnet skulle vara väl avvägt. Efter avrundning till närmast högre med 12 jämt delbart tal skulle pensionsbeloppen utgå med respektive 456, 156 och 156 kronor eller tillhoppa 768 kronor.

Tidpunkten, från vilken pensionerna borde utgå, syntes styrelsen lämpligen böra bestämmas till ingången av januari månad 1930. Vad anginge de medel, från vilka pensionsbeloppen borde utgå, tilläte styrelsen sig meddela, att Jönssons avlöning utgått med 30 procent av domänfonden och 70 procent av kyrkofonden. Som emellertid avlöningen, därest Jönsson varit uppförd å ordinarie stat, helt hade utgått av domänfonden, finge styrelsen hemställa, att pensionsbeloppen måtte påföras sagda fond.

Statskontoret anför i sitt utlåtande.

Såsom domänstyrelsen framhållit kunde visserligen någon tvekan råda, huruvida i detta fall familjepension av statsmedel borde beredas. Det kunde dock synas billigt, att Jönssons efterlevande icke lämnades alldeles utan hjälp. Med hänsyn emellertid till boets ställning och övriga i detta fall föreliggande omständigheter ville det synas statskontoret, som om pensionsbeloppen borde inskränkas för änkan till 384 kronor och för vardera av barnen till 96 kronor.

Av den lämnade redogörelsen framgår, att Jönsson efterlämnat änka och två minderåriga barn. Änkan lider enligt läkarintyg av kronisk

*Departements-
chefen.*

sjukdom, som tidtals gör henne oförmögen att försörja sig genom arbete. Dödsboets ställning utvisar visserligen behållning, men torde denna icke förslå till änkans och barnens nödiga underhåll.

Då Jönsson på den grund att hans befattning, ehuru i tjänstgöringsavseende fullt jämförlig med en ordinarie kronojägare, icke varit uppförd å ordinarie stat, icke kunnat vinna inträde i civilstatens änke- och pupillkassa och därigenom bereda sina] efterlevande bidrag till deras underhåll, synes det vara med billighet överensstämmande, att någon pension beredes dem i nu] föreslagen ordning. I fråga om storleken av pensionsbeloppen finner jag dessa böra, på sätt statskontoret föreslagit, utgå med 384 kronor till änkan och 96 kronor till vardera barnet.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att extra ordinarie kronojägaren Oscar Leo Jönssons änka Inez Helvina Jönsson, född Häggblom, samt makarnas två minderåriga barn Ragnar Jönsson och Ragnhild Jönsson må, räknat från och med den 1 januari 1930, från statens domäners fond åtnjuta årlig pension änkan med 384 kronor under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, samt vart och ett av barnen med 96 kronor intill utgången av det år, varunder barnet uppnår 18 års ålder.

Vad föredragande departementschefen under punkterna 1:o—4:o hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämma, bifaller Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten och förordnar, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Vid protokollet:

Joh:s Thygesen.